

Bevezető gondolatok Dr. Fehér János és Dr. Róth Erzsébet professzorok szabadgyökös-kutatásai tiszteletére megjelenő különszámhoz

A jelen tematikus szám valamennyi összefoglaló közleménye eltérő témában és aspektusban, de a szabad gyökök szerteágazó hatásairól szól, mellyel a magyar szabadgyök-kutatás két kiemelkedő személyisége, dr. Fehér János (1932–2010) és dr. Róth Erzsébet (1942–2024) professzorok (1. ábra) munkássága előtt kívánunk tisztelegni.

1. ábra | Róth Erzsébet és Fehér János professzorok 2007-ben a Pécsen rendezett Magyar Szabadgyök-kutató Társaság IV. Kongresszusán

Közel 50 évre tekint vissza a hazai szabadgyök-kutatás, mely kezdetének az 1978 őszi Szegeden megrendezett szabadgyök-kutatási kerekasztal-megbeszélést tartjuk, ahol Szeged, Debrecen és Pécs egyetemének aktív kutatócsoportjai mutatták be eredményeiket.

Fehér János professzor a Budapesti Orvostudományi Egyetem Általános Orvostudományi Karának elvégzése után kutatóként kórbonctan-kórszövettan szakvizsgát tett, melyet követően klinikusi pályáját 1958-ban az akkor III. Belgyógyászati Klinikán kezdte meg, ahol belgyógyász, majd később gasztroenterológiai szakképesítést szerzett. Tudományos érdeklődésének fő területe a májbetegségek patomechanizmusának, prevenciójának diagnosztikájá és terápiájá volt, kiemelt figyelemmel a sejtkárosodás szabad gyökös reakcióinak vizsgálatára. Iskolateremtő képességét mutatta, hogy több tucat PhD-hallgató kutatómunkáját vezette. Az 1980-as évektől egyre erőteljesebbé vált a klinikai kutatásokban is a szabad gyökös reakciók szerepének tisztázása. Mindennek egyik szellemi mozgatója és vezetője Fehér János professzor, a Semmelweis Egyetem II. Sz. Belgyógyászati Klinikájának akkori igazgatója volt. Az Ő kezdeményezésére alakult meg 1999-ben a Magyar Szabadgyök-Kutató Társaság (MSZKT). Elnöki tisztségét 2007-ig

látta el, majd átadta Róth Erzsébet professzor asszonynak. Amellett, hogy klinikáját, illetve intézetét a világ egyik elismert kutatási centrumává fejlesztette, 1989 és 2010 között az *Orvosi Hetilap* főszerkesztőjeként kiemelkedő szerepe volt a lap megújításában is.

Róth Erzsébet professzor asszony a Pécsi Orvostudományi Egyetemen az általános orvosi diploma megszerzése után ebben az időszakban tanársegédként végezte orvos-kutatói munkáját a Karlinger Tihamér professzor vezette pécsi Kísérletes Sebészeti Intézetben, melynek közel 50 évig volt a munkatársa. Korán bekapcsolódva a szabad gyökös kutatásokba, már 1984-ben megrendezte Török Bélával Pécsen az első „Oxigén szabad-gyökök és szövetkárosodás” konferenciát. Kutatásai középpontjában mindvégig a szabad gyökös mérések, az antioxidáns védelmi stratégiák feltérképezése és a citoprotekció mechanizmusainak vizsgálata állt, először a vese, majd a szívizom ischaemiás-reperfúziós folyamataiban. Róth Erzsébet professzor asszony számos tudományos és közéleti funkciója mellett témavezetőként közel ötven, PhD-fokozatot szerzett hallgató tudományos munkáját irányította, mely témák mindegyike több-kevesebb mértékben kapcsolódott a szabad gyökökhöz. TDK-s és PhD-hallgatóként is lehetőségem volt aktívan részt venni a pécsi intézet kísérleti műtőjének és szabad gyökös laboratóriumának munkájában, ahol professzor asszony mindig kimagasló vitalitással, szakmai felkészültséggel és segítőkészséggel vezette munkatársai és tanítványai munkáját. Az MSZKT elnöki tisztségét 2007 és 2013 között töltötte be, illetve a társaság örökös tiszteletbeli elnökévé választották.

Mindkettőjük tudományos pályafutásának szerves és megkerülhetetlen része volt az említett oxidoreduktív témájú kutatásoknak, a szabad gyökökkel kapcsolatos ismeretek népszerűsítése és a fiatal kutatók bevonása a tudományos életbe. Tisztelettel és hálával adózunk emberi értékeiknek, kiemelkedő tudományos munkásságuknak.

A MSZKT vezetését ezt követően Blázovics Anna professzor asszony (2013–2019), majd Hagymási Krisztina habilitált docens asszony (2019–2025) vitte tovább.

Nagy megtiszteltetés számomra, hogy 2025-től az MSZKT megválasztott elnökeként folytathatom az elődök megkezdett munkáját, mert a szabadgyök-kutatás még ma is számos tudományos kérdést, kihívást tartogat számunkra.

Budapest, 2026. január 15.

Ferencz Andrea dr.,
az MSZKT elnöke